

ZGODNJA DANICA.

KATOLIŠK CERKVEN LIST.

»Danica« izhaja vsak petek na celi poli in veljá po pošti za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vinarjev, za četrt leta 2 kroni. V tiskarni sprejemana za celo leto 6 kron, za 1/2 leta 3 krone, za 1/4 leta 1 krono 50 vin., ako bi bil petek praznik, izide »Danica« dar poprej.

Tečaj LIV.

V Ljubljani, 15. marcija 1901

List II.

Šopek presv. Srcu Jezusovemu

IV.

Kam pobežim pred tvojim duhom? — Quo a facie tua fugiam?

(Ps. 138, 7).

Usliši me, usmili se,
usliši prošnjo srčno mojo,
Gospod, Gospod, ne pahni me
od sebe v strašno jezo svojo.

Grešil sem, o Gospod, grešil,
teptal v slepoti sem postavo,
roko prešerno sem odbil,
ki vèdla me na pot je pravo. —

O kam naj skrijem se, o kam,
v neznosni svoji tej krivici?
o kam, o kam naj se podam,
da Tvoji ubežim pravici?

Če kakor orel poletim
na sinjo nebesa višavo,
na krilih zore pohitim
tja v skrajnega morja daljavo:

nikjer, nikjer ga kraja ni,
da bi ubežal roki njega,
nikjer, nikjer rešitve ni,
kot pri Rešniku svéta vsega . . .

Da, k Njemu, k Njemu! . . . Saj Srce
je Njega utešilo vedno
mi mojega srcá solze,
izléčilo mi dušo bedno . . .

Generoz Maver.

Blaženi Ivan Sarkander, duhovnik in mučenik.

(17. marcija.)

(Konec.)

Cesarja Ferdinand II. so od vseh strani stiskali protestantje; zato si je iskal zaveznikov.

Pomoč mu je obljubil poljski kralj Sigmund II. ter mu poslal več polkov Kozakov in Poljakov. Ti so prišli na Moravsko ter z ognjem in mečem pokončavali posestva protestantskih plemenitašev, opustošili so tudi Bitovskega posestvo.

Nato so se bližali Holeševu. Tu je Sarkander z zvonom sklical prebivalce skupaj, vzel monštranco s svetim Rešnjim Telesom ter šel v procesiji nasproti bližajoči se vojski. Ko so Poljaki in Kozaki zagledali duhovnika z monštranco, stopili so s konj, poklonili se ter prejeli blagoslov. Potem so odšli naprej, Holeševa se pa niti dotaknili niso. Tako je Sarkander rešil mesto pustošenja. A holeševski protestantje mu niso bili za to hvaležni, zlasti ga je Bitovski iz jeze, ker je bilo njegovo posestvo uničeno, očrnil pri lažikralju Frideriku Pfalškemu. Trdil je, da je Lobkovic poslal Sarkandra na Poljsko ter provročil, da so prišli Kozaki in plenili posestva Friderikovih pristašev. Protestantski plemenitaši so dobro vedeli, da je poljski kralj že veliko preje obljubil cesarju pomoči proti upornikom. Vedeli so, da pri tem nima niti Lobkovic niti njegov izpovednik Sarkander ničesar opraviti. Vendar so po ščuvanju Bitovskega proglasili Sarkandra za izdajalca domovine in so pisali list, da naj se prime, kjer ga dobe. Ko je Sarkander to izvedel, pomaknil se je 6. februarja na Tovačevski grad. A ko so ga tudi tam zasledovali, odšel je v bližnji gozd, kjer so ga sovražniki napadli in ga odvedli v Olomuc. Tu so ga zaprli v ječo in pričelo se je sodnijsko preiskovanje. Prvo zaslišanje je bilo 13. februarja 1620. pred deželnim glavarjem Ladislavom Žerotinskim, Vaclavom Bitovskim in drugimi imenitniki in olomuškimi svetovalci. Med njimi je

bil edin Ivan Scintilla katoliške vere. Sodniki so Sarkandra obdolžili, da kot Lobkovec izpovednik dobro ve, zakaj so Poljaki napadli Moravsko: dalje, da je bil sam celo na Poljskem in je tamkaj osnoval ta napad. Sarkander jim je pojasnil, da je bil le v Čenstohovem, kjer je opravil svojo pobožnost. Toda sodniki se za to niti zmenili niso, ampak so mu zagrozili z rabeljnom in ga dali zopet odvesti v ječo. Drugi dan je Sarkandra sodil siloviti Bitovski. Ukazal ga je mučiti.

Pobožni Sarkander je pokleknil in molil: „Zahvaljujem se ti, Bog, da si mi poslal to nadlogo. Določno pripoznavam pred teboj, da nisem kriv, česar me obdolžujejo. Čuvaj, Gospod Bog, moj jezik, da ničesar ne izgovori, kar bi bilo zoper resnico“. Tu mu je rabelj slekel obleko in ga položil na natezalnico in ga natezal, da so mu udje skočili iz zgibov. Na to ga je vprašal Bitovski, zakaj da je šel na Poljsko z Lobkovičevim konjarjem in kaj je ž njim potoma govoril. Mučenik mu je odgovoril, da razumeva le česko in latinsko in da se ni mogel dorazumeti s konjarjem, ki govori samo nemško in laško. Neki drug sodnik ga je izpraševal, kaj se mu je Lobkovic izpovedaval. Tako so blaženca celo uro izpraševali in ga strašno mučili. Med groznimi mukami je neprenehoma izgovarjal sveta imena Jezus, Marija, Ana.

Drugič je bil Sarkander mučen 17. februarja. Izpraševalni sodnik Ctibor Žernovski je režal na njega in mu očital, da je z gorečnostjo širil katoliško vero in da je sramotil protestantstvo. Proglasil ga za izdajalca in vohuna in ga dal zopet na natezalnico natezavat in mu prsi z bakljami žgat. Mučenik mu je odgovarjal, da je nedolžen, in je med dveurnim mučenjem klical Gospoda Krista, Devico Marijo in sv. Ano.

Dne 18. februarja so zopet pijani sodniki k njemu prišli in ga iznova zaslišavali. Beneš Pražma je vzkliknil nad njim: „Povej, kaj si slišal pri Lobkovičevi izpovedi? sicer homo to z ognjem izsilili iz tebe!“ Mučenik mu je neustraheno odgovoril: „Če bi tudi vedel, da me bode razsekali na tisoč kosov ali da me bode umorili z ognjem ali s kakorkolimi mukami, rajši bi z božjo pomočjo vse to prenesel in pretrpel nego da bi se količkaj pregrešil proti temu svetemu zakramentu, katerega pečat duhovnik ne sme prelomiti!“ Tu so ga zopet dali na natezalnico in ga žgali. Ko pa je baklja zavoljo obilice prelite mučenikove krvi jela ugaševati, smijali so se pijani sodniki rabeljnu, češ, da je

mojsterskaza in da ne razumeva svojega roko-delstva. Zato je rabelj še groznejše počenjal z mučenikom. Žgal ga je s smolo in žveplom in tako natezal natezalnico, da so se pretrgale kite na mučnikovem telesu in da so se pokazale kosti. Obraz se mu je nategnil in iz njegovega grla so se čuli smrtni vzdih: „Jezus, Marija, Ana“. Ko pa so sodniki videli, da se Sarkander tudi s tem groznim mučenjem noče odvesti do tega, da bi povedal izpovedne skrivnosti, tedaj je na njih povelje rabelj zmešal smolo, žveplo, loj, olje in perje in to mešanico nametal mučeniku na trebuh, prsi, vrat, na rame, ter zažgal, da je bilo v ognju vse telo. Ob tem strašnem mučenju je velika množina krvi stekla na tla, koža in meso je bilo zgorelo in izmed obžganih kosti se mu je videlo drobovje. To strašno mučenje je trajalo tri ure. Ves ta čas je blaženec izgovarjal: „Jezus, Marija, Ana“. Ko so ga odvezali z natezalnice, padel je polmrtev na zemljo, tako da so ga rabeljni morali nesti v ječo, kjer so ga položili na slamo. Tu so ga obiskovali katoličani, prinašali mu hrane, zdravila in perila. Jetnišničar, surov pijanec, si je dal za te obiske plačati ter je grdo in neusmiljeno postopal z mučenikom.

Sarkander je bil svojim dobrotnikom hvalježen ter je za nje molil. A ko so pred njim jokali, jim je govoril: „V vseh svojih mukah imam preveliko tolažbo in sem zelo vesel!“ Dasi ni mogel z rokami gibati, vendar je vedno opravljal svoje duhovne molitve, pri čemer sta mu olomuški notar Mandel in njegova hči obračala liste brevirja, in če teh ni bilo, obračal si jih je sam z jezikom.

Neusmiljeni trinogi še sedaj niso bili siti mučenja ter so ukazali rabeljnu, da naj mu napravi na glavo smolni venec in ga zažge. Temu so se pa uprli katoličani, mestni sodnik Scintilla in notar Mandel in sam rabelj Slacki, tako da ni do tega prišlo.

Mučnik je še ves mesec trpel velikanske muke v ječi. Prejel je svete zakramente ter je umirajoč molil s psalmistom: „Povrni se, duša moja! v svoj pokoj, ker Gospod ti je dobro storil. Zakaj rešil je mojo dušo smrti; moje oči solz, moje noge padca. Všeč bom Gospodu v deželi živih“. (Psalm 114, 7—9.) Umrli jo o polnoči dne 17. marcija leta 1620. star 43 let.

Verni katoličani so hoteli mučnikovo truplo slovesno pokopati, toda protestantje so jim to

prepovedali. Šele na velike prošnje so protestantski stanovni v Brnu dovolili, da se pokoplje brez vsake slovesnosti. Pokopali so blaženčevo telo 24. marcija v cerkvi Device Marije v Olomucu. Ko so to cerkev l. 1784. podrli, prenesli so ga v cerkev sv. Mihaela.

Božja roka se je kmalu maščevala nad morilci: 8. novembra 1620 so bili protestantje premagani na Beli gori. — Verno ljudstvo je kmalu pričelo častiti božjega mučenika, in Bog je potrdil njegovo svetost z mnogimi čudeži. Papež Pij IX. je proglasil 6. majnika 1860. na podlagi treh izpričanih čudežev Ivana Sarkandra za blaženca. Ob tej priliki so bile v Olomucu in v vseh drugih mestih velike slovesnosti. Ostanki blaženega Ivana Sarkandra so bili tega leta preneseni v cerkev sv. Vaclava v Olomucu, kjer so jih vložili v kapeli sv. Stanislava. Oni kraj pa, kjer so ga mučili, so izpremenili v kapelo, kjer se še sedaj vidi mučeniško orodje, in studenec, ki je jel na njegovo prošnjo izvirati iz skale.

Iz českega: „Cirkve vítězná — František Ekert“.

— k —

Cerkve in zvonovi v dekaniji Kranj.

(Konec.)

XVI.

Šmartin pri Kranju.

Podružnice.

6. Sv. Jošt.

(Konec.)

Taka je bila božja pot pri sv. Joštu, ko je stala na vrhuncu slave. Toda časi so pretekli. Ljudske množice so začele izostajati, dohodki za cerkev in duhovnika se jeli krčiti, in prišlo je tako daleč, da so mislili ob času cesarja Josipa II. celò cerkev podreti, kar se vendar ni zgodilo. Po krivici se očita šmartinskemu župniku Ivanu Rodè, da je bil tudi on za odpravo cerkve. Pisatelj pričujočih sestavkov je pregledal veliko Rodè-tovih uradnih spismin, a nikjer ni zasledil stavka, ki bi opravičeval to sumničenje. Pač pa je Rodè večkrat prosil škofijstva in vlade, naj na kak način podpirata sv. Jošta. Tako piše n. pr. škofijstvu 12. junija 1776:

„Es ist unentbehrlich, Mittel zu erdenken, bei der Kirche s. Jodoci die Einnahmen zu vergrössern und die Auslagen zu vermindern, dass der Abgang bei sogestaltig dauernder Wirthschaftsbeschaffenheit entweder durch eine andere Einrichtung gedeck. oder die Einkommnisse durch anderseitigen Zufluss ersetzt

werden, denn ohne Abhilfe müsste die Kirche in Kürze zu Grunde gehen“.

Še drug važen dokaz, da se Rode-tu dela krivica, imamo iz l. 1786. Takrat so prosile vasi: Čepulje, Javornik, Pševo in Zabukovje, naj jim vlada dovoli samostojno duhovnijo pri sv. Joštu. Rode je prošnjo kar naravnost podpiral ter jo priporočal z razlogom, da je cerkev dovolj prostorna in da ima duhovnik pripravno stanovanje.

Cerkve se je torej ohranila, toda kakošen razloček med nekdaj in sedaj! A božja pot še ni popolno pozabljena; toda majheno je število romarjev, da bi lahko rekel z Jeremijem: „Kako prazno stoji mesto, sicer polno ljudstva!“ Sv. Jošt mnogokrat sameva na hribu in včasih celo duhovnika manjka, ki bi opravljal službo božjo.

Omeniti moramo še pred cerkvijo stoječe kapelice Marije Snežnice. V njej se lahko mašuje, ako večkrat ne, vsaj v spominj godu 5. avgusta.

Glavni vhod v cerkev sv. Jošta stražita dva močna stolpa: v enem je ura, v drugem so pa trije zvonovi s premerom 140 : 96 : 80 cm. Glasovi so jim des—as—hes = 1, 5, 6. Veliki in srednji sta si preveč oddaljena gledé teže in glasu.

Veliki tehta 24 stotov in 20 funtov, okinčan s podobami: Križ, sv. Ana z Marijo, sv. Jošt z opatsko palico, knjigo in ribo v roki. Ob krilu:

MOJ BRON JE NAJ DEN BIL V DNU MORJA,
KO TURČIJE

KRALJESTVO V HÉLADI KONČAL JE NAVARIN,
GA KUPI ROMAR, GA SAMASSA V ZVON PRE-
LIJE,

GLASIM ZDAJ BOŽJO ČAST IZ SVET'GA
JOŠTA LIN.

Pesniška kitica, katero je zložil France Prešerin, nam pojasnuje, da je bil zvon vlit iz topov turško-egipških vojnih ladij. To brodovje je bilo v oprosto-valni grški vojski popolno premagano v pomorski bitvi pri mestu Navarin ob zahodni strani Moréje dne 20. oktobra 1827. V morje potopljene tope so izvlekli in razprodajali po neki angleški družbi.*) Tudi zvonar Anton Samassa jih je nekaj nakupil v Trstu in iz njih vлил šentjoški zvon l. 1834.

Srednji je iz zvonarne Gašparja Franchi z letnico 1722. Križ, sv. Ana z Jezusom in Marijo, sv. Jošt z opatsko palico, klečeč svetnik s palmovo vejo v roki in z mečem pri kolenih. Ob zgornjem robu čitamo: IN NOMINE ✠ PATRIS ET ✠ FILII ET ✠ SPIRITUS SANCTI ✠ A FULGURE ET TEMPESTATE LIBERA NOS DOMINE. (V imenu Očeta in Sina in sv. Duha. Treska in hudega vremena reši nas Gospod.)

*) Anton Žlogar: »Trojna božja pot s svetimi stopnjicami na Kranjskem«. V Ljubljani 1881.

Mali vltit l. 1693, zvonar Gašpar Franchi, podedbe: Križ, Marija z Jezusom v naročju, sv. Lavrencij, sv. Jurij s sulico in z zmajem. Ob spodnjem robu: FUGITE PARTES ADVERSAE, VICIT ENIM LEO DE TRIBU JUDA, RADIX DAVID ALLELUJA. (Bežite sovražne moči, zmagal je namreč lev iz rodu Judovega, korenina Davidova aleluja). — Ko je zvonil 35letni cerkvenec Jakob dne 25. majnika 1677 hudi uri, vdari strela v stolp in ubije cerkvenca. (*Die 25. maji 1677 Jacobus, aedituus in monte s. Judoci, hanc vitae vir, in pulsando campanas contra tempestatem, fulmine tactus, annorum circiter 35. Mrliška knjiga šmartinske župnije*).

Opazka. Kakor veliki zvon pri sv. Joštu, vlitih je bilo tudi več drugih iz topov. Zvonarji še dandanes radi rabijo to tvarino. Tako kupuje n. pr. zvonarski mojster Josip Grassmeier (Wilten bei Innsbruck) izključljivo le tope, trdeč, da se delajo iz njih najboljši zvonovi. Ker se nahaja v topovih 90 % bakra in le 10 % cina, odvzame topljenki (Legierung) 15 % bakra, katerega nadomesti s 15 % cina, da dobi postavno bronovino, ki obsega 75 % bakra in 25 % cina. Nasprotno nam pa poroča zgodovina, da so ob času vojske sovražniki jemali zvonove iz stolpov ter vlivali iz njih topove. Torej eno iz drugega: top iz zvona in zvon iz topa!

Župnik Josip Lavtičar

Zakaj častimo sv. Jožefa?

(19. marcija).

Dasi sem prepričan, dragi čitatelj, da ti je sv. Jožef zelo v časti, vendar bi rad nekoliko pripomogel, da še bolj rasteš in napreduješ v ljubezni in češčenji tega svetnika. V ta namen hočem izpregovoriti o dveh glavnih nagibih, iz katerih izvira naše češčenje in zaupanje do rednika Gospodovega.

Prvi vzrok, ki nas k temu nagiba, je njegova visoka čast in dostojanstvo, h kateremu ga je Bog povzdignil. Nebeški oče ga je izvolil ženina in varuha preč. Devici in rednika Izveličarjevega. S tem je postal glava sv. družine, postavljen je bil kot gospodar in predstojnik nebeški Kraljici in božjemu Sinu samemu. Večjega zaupanja bi mu pač ne bil mogel skazati, višje in častnejše službe bi mu ne mogel izročiti. Po pravici poje torej sv. Cerkev praznik sv. Jožefa:

„Gospod ga je naredil gospoda svoje hiše in kneza vsega svojega posestva“.

Toda, da dobimo popolnejši in točnejši pojem o časti sv. Jožeta, moramo premisliti pokorščino in udanost Jezusovo do svojega svetega rednika. Sv. evangelist Luka, ki je najtočnejše opisal skrivnosti včloveče-

nja Sinu božjega in detinstva Jezusovega, označuje vse življenje Izveličarjevo od 12. do 30. leta z malo besedami: „In bil jima je podložen“. S tem nam evangelist naznanja, da se je Izveličar, ki je bil sploh vzor vseh čednosti, prav posebno odlikoval v pokorščini in udanosti do Marije in Jožefa v vsej svoji otroški in mladeniški dobi. Kar je sv. Luka le u kratko omenil, isto uče izrecno cerkveni očetje. Tako piše sv. Bazilij, da je Izveličar vsak dan neumorno delal iz pokorščine do Jožefa in Marije; in sv. Justin pravi, da je Jezus, včlovečeni Bog, sv. Jožefu pomagal v delalnici in dela! ž njim vred, v kolikor so mu pripuščale moči. Isto sporoča sv. Hijeronim in sv. Bonaventura.

Ako si komu pokoren in podložen, ima on kot tvoj predstojnik ugled in oblast nad teboj, ima pravico tebi ukazovati in zapovedovati. Zato je iz omenjenih evangelistovih besedij razvidno, kaj je delal sv. Jožef. Ukazoval je Sinu božjemu. Ponižanje Jezusovo, vsled katerega je bil podložen in pokoren stvarem — tako piše učeni Ivan Gerson — je merilo visoke časti in veljave sv. Jožefa. Oboje — ponižanje Jezusovo in vzvišena čast sv. Jožefa — je za nas nekaj neumljivega. Ali ni to največje čudo, da včlovečena Beseda, gospod in vladar solnca, lune, zvezd in celega vesoljstva, sedaj miruje, sedaj hodi, sedaj dela to in sedaj ono, kakor mu vleva sv. Jožef? Kolikor bolj Bog sam kako stvar časti, toliko večjo vrednost in veljavo ima, in toliko več časti in spoštovanja jej gre od drugih stvari. Ker je tedaj Bog-človek Jezus Krist skazoval sv. Jožefu s svojo pokorščino tako neizmerno in neizrekljivo čast, zato moramo sv. Jožefa tudi mi prav posebno častiti. To češčenje pa mu hočemo skazovati, ravnaoč se po besedah sv. Pavla: „Dajte vsakemu, kar ste mu dolžni; . . . čast, komur se spodobi čast.“

Pokorščino, katero je Jezus skazoval na zemlji svojemu redniku, goji, tako se zdi, tudi vedno še v nebesih proti svojemu ljubljencu: kajti brez dvoma ga družiti tudi v nebesih vez posebne ljubezni in hvaležnosti do njega, ki mu je bil za časa njegovega bivanja na zemlji poleg njegove deviške Matere najbližje ter mu stal na strani kot varuh in rednik, skrbel za njegove telesne potrebe, negoval ga v njegovi detinski dobi in mu celo otel življenje pred krvoločnim trinogom. Zato pravi sv. Bernardin Sijenski in mnogo drugih, da smatra Sin božji prošnje, ki mu jih izroča sv. Jožef v večni slavi, kot povelja, katera takoj izvrši.

To nas vodi do druge točke. Premisliti hočemo namreč še uspehe in sadove češčenja sv. Jožefa. Koristi, katere nam pri naša češčenje tega svetnika, morajo vsako človeško srce krepko vspodbujati, da se goreče in zaupljivo oklene njegove mogočne roke. Sv. Jožef doseže od Sina božjega vse, česar ga prosi. Sv. Terezija, njegova posebna častilka, pravi: „Zdi se, da je Bog dal drugim svetnikom le za posebne slučaje moč, da pomagajo, sv. Jožef pa, — to vem iz izkušnje — pomaga v vsaki potrebi“. In res je sv. Terezija pre mnogokrat izkusila očitno varstvo sv. Jožefa. Trpela je silne telesne bolečine, zdravniki ji niso vedeli niti svetovati, niti pomagati; poprosi pa sv. Jožefa, — in ozdravi. Obhajajo jo grozne dušne bolesi, od nikoder ne dobi pomoči; zopet kljče zaupljivo k sv. Jožefu, in takoj je rešena strahu in zmešnjave, ki jo je hudobni duh napravil v njeni duši. Pregarjali in sovražili so jo, skoro vsi so jo zapustili, in tisto malo bogoljubnih duš, ki so ji ostale zveste, jej ni moglo nič pomagati: pribeži k sv. Jožefu, in on postane njen branitelj proti sovražnikom, uniči naklepe peklenških sil in njeni sovražniki se morajo osramočeni umakniti. Že na besedo: v katerikoli stiski se je zatekla k sv. Jožefu, vselej se ji izkaže kot mogočni pomočnik, kot ljubeznivi oče. Zato opominja serafinska devica vsakega, naj se v sleherni potrebi zateče k sv. Jožefu, in ako ne veruje njenim besedam, naj le poskusi, in gotovo se bo prepričal, kako mogočen zaščitnik je rednik Gospodov. Tekom teh stoletij je že neštevilno sinov in hčer sv. Cerkve sledilo opominju te častilke sv. Jožefa in pri njem našlo pomoč. Dokaz temu je nešteta množina uslišanih molitev in čudežev, ki so se naznanjali in se še naznanjajo po raznih knjigah in listih.

Leta 1890. se je dogodilo v Belgiji sledeče. K nekemu duhovniku iz karmeličanskega reda pride žena, da mu potoži bridko stisko in revščino, v kateri živi s svojim možem črevljarjem. Že dva dni nista užila niti koščeka kruha. Žena je sicer povpraševala po delu, toda zaman. „Oh“, pravi žena v teku svojega pripovedovanja, „moj mož zanemarja že 2 leti svoje krščanske dolžnosti. Zastonj sem mu kazala na božjo kazen, ki naju teži, a on se ne zmeni nič, vsaka beseda je bob ob steno“. Duhovniku je bilo takoj jasno, da je tu treba dvojne milosti, namreč ene duhovne: izpreobrnjenje moža in druge telesne: dela za stradajočo družino. Takoj navede ženi oni izrek sv. Terezije, v katerem zatrjuje, da

se nikdo ne zateče k sv. Jožetu, ne da bi bil uslišan, če so le pri njem potrebni pogoji. „Prositi ga zlasti“, pravi ženi, „da začne vaš mož zopet spolnovati verske dolžnosti; ako dosežete to milost, prišle bodo gotovo tudi druge dobrote“. Dobra ženica uboga njegov nasvet, in glej, malo dnij potem se je približal mož z izgledno pobožnostjo k mizi Gospodovi. Nato je opravil z ženo vred devetdnevnicu k sv. Jožefu, da bi dobil dela.

Nista še minula dva dneva, in že je dobil dela v nekem zavodu in bednemu stanju uboge družine je bilo konec. Sedaj pride žena zopet da se zahvali duhovniku, ki jo je bil opozoril na sv. Jožefa. „Že dve leti“, pravi, „se borimo z bedo in stisko; a sv. Jožef nas je uslišal koj, ko smo ga zaprosili. O, kako bomo vsak dan svojega življenja našega nebeškega varuha ljubili in častili!“ Zares, prekrasen sad češčenja sv. Jožefa!

Po nagibu sv. Duha je papež Pij IX. blagega spomina izvolil sv. Jožefa v varuha in zaščitnika sv. Cerkve, da toliko bolj razširi in utrdi njegovo češčenje in pridobi sv. Cerkvi in posameznim vernikom mogočno varstvo in obilico nebeškega blagoslova.

† *Bogoslovec Mihael Kogotšek.*

Na praznik sv. Jožefa.

(19. marcija.)

Jožef pa, mož Marijin.
je bil pravičen.
(Mat. 1. 19.)

Kakor je Marija blagoslovljena med ženami, tako je sv. Jožef blagoslovljen med možmi, zakaj Marijo je Bog izvolil svojemu sinu za mater, njega pa je Bog izmed milijonov odbral svojemu sinu za rednika, za varuha pa deviški njegovi Materi in za glavo sv. Družini. Za imenom Jezusovim in Marijinim je ime Jožefovo najbolj slavljeno v krščanskem svetu — in kako malo, da, skoraj ničesa nam ni znanega iz njegovega življenja. Vender pa z eno besedo sv. evangelij za nas dovolj pove, ker ga imenuje „pravičnega“ moža, kakor razlaga to besedo sv. Hijeronim. O Jožefu molči zgodovina, a „pravičnost“ njegova ga povzdiguje nad vse, dela ga podobnega vitki palmi, vzvišeni cedri na pogorji. Sv. pismo obeta:

„Pravični bo cvetel, kakor palma,
Kakor ceder na Libanonu bo rastel.“

Sv. Jožef, pravični, je dosegel to čast še v življenju. Saj kaže nanj sv. pismo, ko pravi: „Glejte zvesti in modri hlapec, katerega je postavil Gospod nad svojo družino.“ (Mt. 24. 45.) Sv. Jožef je bil torej oni zvesti in modri hlapec, katerega je postavil Gospod čez svojo družino, da bi on božji Materi bil podpora in tolažba,

da bi bil Jezusov rednik in vreden sodelalec pri izvrševanju usmiljenja polnih božjih sklepov na zemlji. Zavzemal je tedaj najčastnejše mesto na zemlji, opravljal najimenitnejše službe — in kako jih je opravljal? Zadostuje nam, ako vemo, da ga imenuje sv. pismo pravičnega.

Ko naj Sin božji stopi na svet, potrebuje matere; a morala je biti najčistejša, brezmadežna devica. In sv. Jožef je bil odbran k najvišji časti; postal je mož Marijin, varuh Jezusov. Nebesa so pričala, da je on izmed vseh najvrednejši. Palica namreč, katero je držal v tempeljnu, — tako trdijo poročila — je mahoma pognala cvetko, kakor da bi se hotela pobesedno uresničiti Izaijeva prerokba: „Mladika bo pognala iz korenine Jesejeve in cvetlica izišla iz njegove korenine.“ (Iz. 11. 1.) Postal je varuh svete družine, in kako je vestno opravljal svoje dolžnosti. Jožef je skrben varuh: Marijo z detetom spremlja v Betlehem, z njo išče prenočišča, z njo moli novorojeno dete, z njo beži v Egipt, privede jo srečno z detetom nazaj, z njo išče izgubljenega 12letnega Jezusa, z njo se vesel vrne domov in jej ostane zvest varuh in pomočnik do svoje smrti.

Ali se ni sv. Jožef vrednega izkazal te časti, katere je bil deležen? Kdo zamore spoznati njegovo pravičnost do božje Porodnice, predno je po božjem povelju s Prečisto stopil v sveti, posvečeni zakon? Kdo zamore popolnoma spoznati njegovo skrb in ljubezen do božjega Deteta, do božje Matere? S kako zvestobo, gorečnostjo izpolnjuje namene večnega Očeta, ki mu je v skrb izročil „včlovečeno Besedo.“

Ježef je vsled svoje pravičnosti že na zemlji dosegel čast brez vsake primere. Veliko o njem govori bogoljubni Gerson: „O čudo visokosti, o čast brez primere, Mati božja, kraljica nebes, te imenuje svojega Gospoda; učlovečeni Sin te imenuje svojega Gospoda-očeta in ti je pokoren!“

A večjo čast je Jožef dosegel še v nebesih. Zvestega hlapca je postavil gospodarja svoji hiši in oblastnika vsega svojega premoženja. (Ps. 104. 21.) Njemu je dal Vsemogočni ključ nebeske zakladnice; njemu izročil vse nadzemske zaklade v oskrbljenje. In mi zemljani jih potrebujemo.

„Pojdite k Jožefu!“ on vam vsega da, česar potrebujete! Tako govori nam nebeški oče. Da, k njemu se zatekajmo, on nam podeli milosti, ki jih potrebujemo, da bomo zamogli jedenkrat z njim vred se veseliti in moliti nebeško dete in da tudi mi kedaj zaslisimo vesele besede: Zvesti hlapec, idi v nebeško veselje.

L. F.

Sv. Jožef obvaruje svoje častilce pred pekлом.

Bliža se praznik sv. Jožefa. Rad bi kaj pripomogel k večji časti sv. Jožefa in k večjemu zaupanju vernikov do tega velikega priprošnjika. Čujte torej zgodbo, ki jo povzamem po „St. Michael“ št. 3 iz leta 1898.: Vrl mož je zelo častil sv. Jožefa in zlasti njegov praznik (19. marec) jako pobožno preživel z vso svojo družino. Sv. Jožef pa mu je, kakor je bilo videti, zelo slabo povračeval. Mož je bil namreč oče

3 sinov, ki so bili vsi prav dobri in pridni in zato očetu jako ljubi. A primeri se, da sta 2 sinova pomrla drug za drugim, vsako leto jed-n in sicer vsak praznik sv. Jožefa. Ko se je v naslednjem letu zopet bližal praznik sv. Jožefa, sprehajal je očeta tem večji strah, čim bolj se je približeval 19. marec; bal se je namreč, da ne bi sv. Jožef vzel mu še tretjega sina.

Neko noč pa se prikaže v spanju žalostnemu očetu sam sv. Jožef. Na obrazu se mu je zrkalila dobrota in miloba. Svetnik spregovori in pravi: „Kaj tako zelo žaluješ za svojima sinovoma? Vedi, ko bi bila dlje časa živela, izgubila bi bila milost božjo in bi se bila večno pogubila. In prav jaz sem bil, ki sem Boga prosil, da naj zdaj umrjeta, ko sta še nedolžna. S tem sem vam hotel povrniti vaše zaupanje do mene. Kar pa se tiče tretjega sina, bodi brez skrbi, on bo postal škof in dočakal visoke starosti.“ Kakor je sv. Jožef povedal, tako se je res zgodilo. —

* * *

Sv. Jožef ne pripusti, da bi njegovi častilci trpeli večne muke v pekl. Zato vam svetujem, dragi bralci, častite ga in zaupno ga kličite na pomoč! Vsak dan ga poslavite s kako molitvico! Eno najlepših vam zapišem tu sem; obdarovana je z odpusteki. Lahko si jo prepisujete in vselej pri jutranji molitvi opravite. Ne bo vam žal. Glasi se pa tako-le: Varuh in oče devic, sv. Jožef, tvojemu zvestemu varstvu je bila izročena sama nedolžnost, Jezus Krist in vseh devic Devica, Marija. Po tem dvojnem predragem zakladu, po Jezusu in Mariji, te prosim in rotim, varuj me vsake nečistosti, in stori, da bom s čisto dušo, s čistim srcem in s čistim telesom Jezusu in Mariji vedno v popolni nedolžnosti mogel služiti. Amen. (Odp. 100 dnij enkrat na dan, če se skesano in pobožno moli. Pij IX. 4. februarija 1877.*)

Kapelan Josip Plantarič.

Sv. Jožef, 1000 očenašev in 1000 kron.

L. 1896. je tožila šivilja v mestu A . . . svoji prijateljici, da nima zaslužka in da mora s svojima dvema sestrama, ki ste tudi šivilji, trpeti občutno pomanjkanje. Prijateljica ji svetuje, naj moli 1000 očenašev na čast sv. Jožefu in gotovo ji bo pomagano. Na ugovor, da je to preveč, odgovori prijateljica, da naj pa vsaka izmed 3 sestra moli tretji del.

In res! niso še bile odmolile 1000 očenašev, ko jim neka gospa izroči neko delo. Ko so izgotovile delo da jim gospa plačilo v zalepljeni kuverti. Domov prišedši preštejejo zaslužek in glej — bilo je v kuverti 1000 kron. „To je pomota“, si mislijo, ter neso denar gospej nazaj. Toda gospa jim prijazno odvrne: „Ni bila ne nikaka pomota; le pojdite in kupite si, česar potrebujete za življenje!“ —

Mi pristavljamo k tej dogodbi ta-le nauk: Vspeh molitve ni na številu očenašev, ampak na tem, s kako pobožnostjo in s kako vztrajnostjo da se molitev

* Seveda se morajo letos odpusteki darovati le dušam v vicah, ker je sveto leto in so za žive ti odpusteki preklicani. —

opravlja. Za 1000 očenašev je pa že treba precejšnje vztrajnosti. In vztrajno molitev Bog gotovo usliši!

Kapelan Josip Plantarich.

Glejte, gremo gori v Jeruzalem.

(Mat. 20. 18.)

Dve nasprotni kraljestvi ste na tem svetu vedno v boju med seboj: nebeško in peklenško. Kralj vsakega tabora ima svoje bandero, pod katero se zbirajo Kristovi bojevniki na jedni, satanovi bojevniki na drugi strani. Pod katero zastavo se uvrstimo mi? Ali hočemo stopiti v armado Kristovo, ali satanovo? Poglejmo vojvodo prve armade, opazujmo vodijo nasprotne čete. Pod banderom nebeškega kralja, pod znamenjem svetega križa se zbirajo bojevniki, ki se jim je boriti za nebeško kraljestvo. Sem prihajajo bliščeče trume vseh pravičnih kristijanov, ki so na migljaj pripravljene iti v boj z orožjem sv. vere. V sredi tega hrabrega kardela stoji nebeški vojvoda Jezus Krist in milo vabi k sebi; pod svojo zastavo vabi vsakega kristijana: Pridite k meni vsi, kateri se trudite in ste obteženi, jaz vas poživim! Ne boj se, malo kardelo, ker Vašemu očetu je bilo vseč, dati vam veliko kraljestvo. (Luk. 12, 32.) Prijazno vabi Krist svoje bojevnike v boj! Vzdigne se poveljnik in junško stopa za njim celo kardelo. Srečava mej potoma ljudi, vabi jih k sebi: Pridite k meni vsi! Moje breme je lahko, jarem moj sladak. Učence, apostole pošilja na vse strani, da pridobe novih vojakov: Pojdite, poučite jih in kličite pod zastavo križa. A marsikje je Gospodov glas zastonj, zaman trud njegovih služabnikov.

Za Jezusom pa hiti glavar pekla. Na zastavi je pisano geslo peklenškega kraljestva: Bogastvo, čast, uživanje! Pod zastavo stoji Lucifer sam v spremstvu svojih peklenških služabnikov. Divje se ozira četovodija naokrog, na vse strani pošilja svoje slugе. Stroge ukaze govore njegova usta: „Urno med svet, vi moji zvesti; gonite pod mojo zastavo duše; ne zanesite nikomur, ne izpustite nikogar. Obljubujte jim vse: bogastvo, čast, veselje.“ Sam pa gre s svojo četo po poti za vojno Jezusovo. Ob potu stoječe, ki niso slusali glasu Jezusovega, niso udali se milemu vabilu nebeškega kralja, te prisili, da se brez obotavljanja pridružijo njemu. Dolgi bič tira pod njegovo zastavo lene, zaslepljene grešnike, otrpnjene hudobneže, zaslepljene malopridneže. Od vseh strani hrumijo služabniki luciferjevi, seboj ženejo one, ki niso hoteli stopiti pod armado Kristovo, ki niso slusali glasu poslancev božjih. Ukloniti se morajo kruti sili.

Truma satanova je narastla; zemlja se trese pod nje stopinjami. Kdo bode zmagal? Krist ali Belijal! En sam pogled in izgine spred očij jezno cela truma satanova. Krist sam pa pelje svojce v oni srečni Jeruzalem, v katerem se bodo večno veselili zmage Jezusove nad hudičem. Kdor ni z menoj, je zoper mene! Prokleti v večni ogenj! Tako mora izginiti satanova truma izpred Gospoda.

Glejte, gremo goriv Jeruzalem! (Mat. 20, 18.) tako kliče zdaj Gospod Jezus Krist po svoji sv. cerkvi. Pojdimo v hišo žalosti, tam se v

duhu združimo z zmagovalcem smrti, z zmagovalcem hudobnega duha, ki v tem času vojskuje svoj boj in obhaja svojo zmago. Pač čujejo vsi ta glas, a ne gredo vsi v Jeruzalem žalovanja, ampak v Jeruzalem razveseljevanja, da tam s svojimi grehi vnovič križajo Gospoda. A tudi zdaj veljajo besede Kristove:

Kdor ni z menoj, je zoper mene.

L. P.

I. Bratovske zadeve

molitvenega apostolstva.

(Spis potrdili in blagoslovili sv. Oče.)

Glavni namen za mesec marcij:

Verske kongregacije na Francoskem.

Dogodki v francoski poslanski zbornici so povzročili, da priporočajo sv. Oče verske kongregacije na Francoskem ta mesec prav goreči molitvi. Tam je namreč že nekaj let sëm na krmilu prostozidarstvo, ki je od prvega početka izrabljalo vso svojo moč le v to, da zatira katoliško vero. Najhujši udarec hoče zadati katoliški cerkvi zadnji čas z uničenjem „verskih kongregacij“.

S to besedo zaznamuje francoski uradni jezik moške in ženske verske družbe vsake vrste, naj si že bodo „pravi redovi“ s slovesnimi obljubami ali pa ne, torej le „kongregacije“. Da jih zatere, predložila je vlada dva zakonska načrta, o katerih naj odločuje zbornica, t. j. ljudski zastopniki. Prvi načrt obsega takomenenovani „društveni zakon“. Ta „zakon“ zahteva, naj se spremene vse verske kongregacije, ki niso priznane od države, v društva, n. pr. izgojevalna društva, bolniška društva i. dr., in za to potrebujejo seveda državnega dovoljenja. Društva, ki imajo svoje predstojnike izven Francije (n. pr. v Rimu), imajo pravico do obstanka le tedaj, ako dobe od države še posebej dovoljenje. Vsaka kongregacija, ki ne dobi državnega dovoljenja, se mora v šestih mesecih raziti, sicer se siloma razžene, — premoženje njeno pripade kajpada državi. — Jasno je, da bi tak „zakon“ zatrl večino cerkvenih družeb; že radi tega, ker imajo svojega najvišjega poglavarja v Rimu, torej zunaj države.

Drugi „zakon“ se tiče šole ter določa, da mora vsak učenec, ki obiskuje zasebne šole, vsaj tri zadnja leta pohajati v državne srednje šole, — ako hoče dobiti kako državno službo. Na ta način bi iztrgali mnogoštevilnim redovnim šolskim zavodom mladino.

Sledeče številke naj vsaj nekoliko pojasne, kako pogubno delo za državo in cerkev se namerava v zbornici ljudskih zastopnikov. Na Francoskem in francoskih kolonijah je približno 15.000 duhovnikov, ki pripadajo raznim cerkvenim družbam; 40.000 redovnikov, ki niso mašniki, in okoli 130.000 redovnic. Oskrbujejo približno 100.000 bolnikov, 60.000 sirot in mnogo tisoč starčkov, slepcev, gluhozemcev in dr. Prav tako delujejo po misijonih v vseh delih sveta. Tisto ogromno bogastvo teh kongregacij, o katerem se toliko govori in piše, znese letnih 300 frankov za posameznega člana.

Da navdajo francoske škofe, duhovnike in katoliške posvetne može z odločnim odporom proti brezbožnemu početju cerkvenih sovražnikov, poslali so sv. Oče kardinal-nadškofu pariškemu pretresljivo pismo. V tem pismu kaže Kristov namestnik najprvo na božji izvor redovnega stanu: vsakdo ve, da imajo verski redovi pravico do obstoja od onih vzvišenih evangeljskih nasvetov, katere je dal naš božji Izveličar za vse čase tistim, ki si hočejo priboriti krščansko popolnost. Po teh evangeljskih svetih živeči tvorijo izvoljeni del Kristove črede in po besedah sv. Ciprijana so „čast in dika duhovne milosti“, kakor so tudi priča in dokaz plodovitosti sv. cerkve.

Potem govore sv. Oče o nesmrtnih zaslugah, katere so si pridobile zlasti verske družbe francoske za cerkev in državo. „Nekateri“, pišejo sv. Oče, „so se posvetili pouku ter vcepljajo mladini z znanjem objednem tudi temelje vere, čednosti in dolžnosti, na čemer sloni bistveno javni mir in blagostanje držav. Drugi se posveté delom usmiljenja ter hite na pomoč telesni in dušni bedi v neštevilnih zavetiščih, kjer oskrbujejo bolnike, slabotne, starce, sirote, slaboume in neozdravljive in to dostikrat nevarno in nevhaležno delo jim ne vzame nikoli poguma, ne zmanjša jim nikoli gorečnosti . . . Naj se odpravi ta izdatni vir radovoljne pomoči, gotovo se pomnoži javna beda, in vrh tega umolkne tudi glavna dejanska propoved bratovstva in sloge“.

„Družba, v kateri je toliko zmotnjav in toliko sovraštva, potrebuje res velikih izgledov zatajevanja, ljubezni in nesebičnosti. In kaj je bolj primerno, da povzdigne duše in jih medsebojno spravi, kakor izgled teh mož in žená, ki zapuste dostikrat srečno, odlično mesto v svetu ter postanejo radovoljno bratje in sestre zapuščenih, trpečih in nesrečnih?“

„Delovanje teh francoskih kongregacij je tako čudovito, da ni omejeno le na domačo deželo, temveč poneslo je evangelij po vsem svetu in z evangelijem tudi ime, jezik in ugled Francoske. Kakor prostovoljni pregnanci gredo francoski misijonarji preko viharnega oceana in skozi peščene puščave ter skušajo reševati duše po daljnih in nepreiskanih pokrajinah . . .“

„Večkrat pridobe razven tega važnih doneskov za znanosti: proučavanje o raznih ljudskih vrstah, jezikih, zgodovini, zemeljskih produktih in drugih vednostih — ima zahvaliti svoje vspehe največ misijonarjem“. (Lep dokaz za to je 57 daril, katere so dobili francoski redovni šolski bratje na zadnji pariški razstavi).

H koncu povdarja papeževo pismo veliko krivico ki bi se zgodila z zatretjem verskih redov, ker ne trpela bile Francija, temveč vsa katoliška cerkev.

Po pravici nas torej opominjajo sv. Oče, da pri-skočimo francoskim sobratom in sestram z molitvijo na pomoč. Ako sodimo človeško, gotovo je skoro, da pride ta pogubna naredba v veljavno, toda kjer je stiska največja, tam je pomoč božja najbližja. Torej le z zaupanjem prosimo Boga

in božje Srce Jezusovo; gotovo se bode obrnilo na bolje, če ne precej, pa pozneje.

Uprav ganljiv izgled so nam dale uboge italijanske redovnice. V zahvalo za bogato podporo, katero so jim naklonili zadnja leta francoski samostani, opravile so redovnice v 400 laških samostanih meseca decembra 12.000 sv. obhajil za stiskane francoske redovne družine.

Dolžnost hvaležnosti veže tudi nas vse z verskimi redovi francoskimi. Kajti Gospod Bog je hotel, da je pobožnost do presv. Srca Jezusovega iz tihe redovne sobice francoske izšla slavito v širni svet. Najprej so jo širile sestre bl. Marjete Alacoque; sobratje častitljivega o. Colombière so prvi oznanjali človeštvu bogastva in krasote te pobožnosti.

Gotovo bode božje Srce Jezusovo prav posebno milostljivo našim prošnjam, ako z njim združeni kličemo z besedami sv. cerkve:

„Pomagaj svojim služabnikom, o moj Bog, ki v Te zaupajo!“

„Pošlji jim pomoči, o Gospod, iz svojega sve-tišča!“

Namen za mesec marcij 1900.

Verske kongregacije na Francoskem.

b) Posebni nameni.

15.) **Sv. Caharija, papež.** Lakota v azijskih misijonih. Sv. oče Duhovniki in obhajanci

16.) **Sv. Abraham, puščavnik.** Bolniki. Ženski redovi in kongregacije. Izgojevališča in sirotišnice.

17.) **Sv. Agrikola, spoznovalec.** Spreobrnitev indijskih višjih stanov. Usmiljenke. Katoliške dekliške šole.

18.) **Sv. Ciril Jeruzalemski, spoznovalec in cerkveni učenik.** Odločilni izpiti. Nadzorovanje mladine. Pomanjkanje duhovnikov.

19.) **Sv. Josip, rednik Jezusov.** Slovenske dežele. Cerkev v boju proti sovražnikom in zmaga nad peklen-skimi silami. Rokodelci. Razširjanje pobožnosti k sv. Josipu. Pomoč v hudih stiskah.

20.) **Sv. Volfram, spoznovalec.** Povrnitev brezbožnega sveta k Kristu-kralju. Redovni novinci. Spoštovanje pred Naj-svetejšim, zlasti za cerkvene služabnike, cerkvence in strežnike.

21.) **Sv. Benedikt, opat.** Benediktinski red. Dijaki in izgojevališča. Namreščenje važnih mest.

N.

Listek.

V vseh ljubljanskih župnih cerkvah se vrši od 17.—26. t. m. sv. misijon. V nemškem jeziku bode v Šenklavži, v vseh drugih v slovenskem jeziku. Pridigarji ob misijonu pri sv. Jakobu so: O Doljak, o. Vrhovec, o. Žužek in še eden. Pri frančiškanih: O. Avrelj Knafelj, o. Kasijan Zemljak in o. Matej Vidmar. Pri sv. Petru: O. prov. Konstantin Luser, o. Klemen Gram-povečan in o. Avguštin Čampa. V Trnovem: O. Salezij Vodošek, o. Engelbert Poljak in o. Salvator Zobec.

A. M.

Poprave.

V »Listeku«: Šentjoškega ranjkega Fronca — »Da-nica« št 10, str. 80 naj se bere v 14. vrstici od zgoraj: »do dna istinitih duš«.